

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 391/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen strategisesti merkittävien maa-alueiden ja kiinteistöjen lunastamisesta takaisin valtion omistukseen ja omistuslainsäädännön muuttamisesta vastavuoroisuusperiaatteelliseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 391/2022 vp:

Onko hallitus valmis ryhtymään toimiin strategisesti tai muuten turvallisuuden kannalta merkittävien kiinteistöjen ja maa-alueiden lunastamiseksi takaisin valtion omistukseen ja

onko hallitus valmis päivittämään omistuslainsäädäntöä niin, että Suomessa kiinteistöjä voivat omistaa vain sellaisten maiden kansalaiset, joiden kotimaassa myös suomalaisilla on vastaava omistusoikeus?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lait kiinteän omaisuuden valvonnan mahdollistamiseksi ovat olleet voimassa 1.1.2020 lähtien. Keskeisimpiä lakeja tässä kokonaisuudessa ovat laki eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta (470/2019 vp), laki valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla (469/2019 vp) sekä laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi (468/2019 vp). Kokonaisuus on antanut viranomaisille keinoja tarvittaessa puuttua eri tavoin Suomen turvallisuutta uhkaavaan kiinteistöomistukseen ja samalla viranomaisten tilannekuva on merkittävästi parantunut erityisesti EU/ETA-alueen ulkopuolisesta kiinteistöomistuksessa on eri puolilla Suomea.

Kiinteistöjä pystyi ostamaan vapaasti, ilman etukäteisvalvontaa, eri puolilta Suomea, kuka tahansa noin kahden kymmenen vuoden ajan. Mikäli joku näistä kiinteistöistä osoittaisi Suomen turvallisuutta vaarataksi voitaisiin näihin kiinteistöihin puuttua lailla kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Tätä lakia sovelletaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastukseen maanpuolustuksen, alueellisen koskemattomuuden, sisäisen turvallisuuden, valtion johtamisen, rajaturvallisuuden, rajavalvonnan, huoltovarmuuden, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toiminnan var-

mistamisen tai muun näihin rinnastettavissa olevan yhteiskunnallisen edun turvaamiseksi. Ministeriö, jonka toimialaan yllä mainitun edun turvaaminen kuuluu, valmistelee tarvittaessa lunastuspäätöksen. Näin ollen puolustusministeriö voi käynnistää lunastuksen maanpuolustusta ja alueellista koskemattomuutta koskevissa tapauksissa.

Puolustusvoimilla ja muilla turvallisuusviranomaisilla on tilannekuva omien kohteidensa ympärillä olevista omistuksista ja tämän tilannekuvan perusteella tehdään myös tapauskohtaisia ei-julkiset kohteiden suojaamistoimenpiteitä. Lisäksi nykyisin voimassa olevalla lainsäädännöllä voidaan näitä toimenpiteitä tarvittaessa täydentää, mikäli naapurissa olevan kiinteistön muodostama uhka on todellinen ja aito. Arvioitaessa uhkapotentiaalia tarkastellaan aina omistajaa, sijaintia ja kiinteistön mahdollistaman toiminnan kokonaisuutta. Toimivaltaiset ministeriöt ryhtyvät tarvittaviin toimiin ml. lunastus tilanteissa, joissa uhka on todennettavissa siten, että mahdollisissa valitusprosesseissa perusteet toimille ovat pitävät.

On tärkeää tunnistaa myös se, että kiinteää omaisuutta ei ole niin laajasti ulkomaisessa omistuksessa strategisten kohteiden ympärillä kuin julkisuudessa joskus esiin tuodaan. Huomion arvoista on myös se, että esimerkiksi laittomaan tiedusteluun ei tarvitse omistaa kiinteistöä vaan sitä voi harjoittaa myös vuokraamalla kiinteistön tai hallinnoimalla muuten kiinteää omaisuutta. Tärkeää strategisten kohteiden suojaamista olisi myös paikkatiedon nykyistä tarkempi suojaaminen. Nykyisin esimerkiksi monet yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittiset toiminnot kuten sähkönjakeluverkon tarkat sijaintitiedot ovat saatavissa avoimesti internetistä toimijoiden kotisivuilta.

Kysymys kiinteistöjen vastavuoroisesta omistuksesta on mielenkiintoinen, mutta käytännössä erittäin vaikeasti hallinnoitava ja todennettava asia. On selvää, että mikäli Suomi säätäisi tällaisen lain, vähentäisi se todennäköisesti jonkin verran kiinteistökauppaa, mutta tälläkin hetkellä noin 80 % kiinteistöhankinnalleen lupaa hakevista asuu jo pysyvästi oleskeluluvan turvin Suomessa eikä tällaisten henkilöiden kauppaa voitaisi Suomen lakien velvoittaman yhdenvertaisen kohtelun perusteella rajoittaa vain sillä perusteella, että heidän kotimaansa ei välttämättä salli kiinteistökauppaa suomalaisille. Lisäksi tietyt maat voisivat säätää vastaavasta oikeudesta omassa maassaan mahdollistaakseen kansalaistensa kiinteistökaupan Suomessa ilman, että todellisuudessa suomalaiset voisivat koskaan ostaa toivomaansa kohdetta vastavuoroisesti näissä maissa perustuen esimerkiksi erilaisiin nopeasti vaihtuviin ja vaikeaselkoiisiin rajoituksiin, jotka taas Suomen kaltaisessa oikeusvaltiossa eivät ole mahdollisia.

Puolustusministeriö on tuomassa eduskunnan käsittelyyn syyskaudella 2022 hallituksen esityksen lain eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta ja lain valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla kiristämiseksi. Tavoite on saada uudet säädökset voimaan 1.1.2023. Lisäksi puo-

lustusministeriö rahoittaa tutkimushanketta kiinteänomaisuuden muista hallinnan muodoista tarkastellakseen sitä, että voidaanko näitä muita hallinnan muotoja, kuten vuokrausta, tulevaisuudessa valvoa kiinteänomaisuuden omistuksen tavoin.

Helsingissä 5.8.2022

Puolustusministeri Antti Kaikkonen